

Puntdevista 45. Ara cal avaluar per competències (18/11/2018)

A Catalunya ens podem enorgullir de tenir un currículum propi per a l'educació bàsica, fonamentat en la consecució d'aprenentatges de caire competencial. Amb coherència amb aquest currículum, l'avaluació dels alumnes ha de ser també de caire competencial, i així ho ha determinat el Departament d'Ensenyament. Però a l'aplicar la normativa corresponent cal tenir ben clars alguns criteris pedagògics. Atès que el tema ja va ser tractat en el puntdevista 16, demano disculpes si em reitero en algunes qüestions que resulten claus..

Les competències curriculars que els alumnes han d'assolir estan fixades per al final de l'etapa corresponent, és a dir, final de l'etapa de primària i final de l'etapa de la secundària obligatòria (ESO). Per tant, els centres escolars hauran de determinar quins son els aprenentatges que en cada assignatura i curs és necessari dominar per poder assolir amb èxit les competències del final de l'etapa. Això vol dir que en cada trimestre i en cada curs no es poden avaluar directament les competències finals de l'assignatura en qüestió, sinó aquells aprenentatges, on n'hi haurà molts d'específics i molts d'obligada memorització, que condueixin a les competències, enteses sempre com objectius finals de caire complex.

Atès que al domini de les competències en tant que aprenentatges complexos i aplicatius a la vida real s'hi arriba mitjançant aprenentatges de diferent tipus i nivell, l'avaluació s'ha de nodrir de proves de diversa naturalesa, coherent amb aquests aprenentatges. Valgui un exemple amb una possible competència de l'àmbit científic: "*Adoptar hàbits sobre alimentació, activitat física i descans, que permetin assolir el benestar físic*". És fàcil advertir que no s'arribaran a adquirir aquests hàbits sense la interiorització d'informacions sobre la composició dels diversos aliments i la seva incidència sobre el cos humà, sense conèixer les conseqüències d'una alimentació desequilibrada i els beneficis d'una alimentació equilibrada, sense la necessitat de practicar un exercici adequat a l'edat i a les característiques personals, sense la necessitat d'un descans suficient, ... etc. I el coneixement i domini de cadascun d'aquests apartats demanarà de proves orals, escrites, gràfiques, de guies d'observació, etc., d'acord amb la naturalesa dels aprenentatges pretesos, uns cognitius, altres aplicatius, altres actitudinals.

El problema que es planteja als centres i als docents és que mentre no arribi el moment d'avaluar directament les competències corresponents a cada assignatura o àmbit, han de fer informes sobre els resultats dels aprenentatges dels alumnes, i si aquests no son estrictament competencials, sinó aprenentatges que condueixen al domini de les competències, no es podrà informar si dominen o no la competència en qüestió. Per tant, si s'ha d'aplicar una escala de valoració que digui si el domini de l'aprenentatge és suficient, notable o excel·lent, forçosament s'ha d'especificar de quin aprenentatge es tracta, sigui o no competencial. No és que en l'escala numèrica tradicional hi constés el tipus d'aprenentatge dominat, però si es vol ser coherent amb l'avaluació competencial, ara és forçós especificar-ho de quins aprenentatges es tracta..

Les competències del currículum ja s'han presentat en tres nivells d'assoliment per facilitar la seva avaluació, però això suposa tenir clars els indicadors que caracteritzen aquests tres nivells. Els documents de desplegament de les competències bàsiques que ha posat el Departament d'Ensenyament a l'abast dels docents i centres, també assenyalen alguns d'aquests indicadors graduats per a cada competència, però han de ser els docents els qui els tinguin presents quan confeccionin les proves d'avaluació corresponents, de manera que constitueixin els ítems d'aquestes proves.

I pecant novament de reiteratiu, em permeto recordar que la denominada avaluació continua, que lògicament significa que s'està constantment avaluant, no exclou la necessitat d'aplicar en certs moments activitats d'avaluació (proves), que l'alumne hagi de resoldre sense l'ajut de ningú, com l'única forma de verificar si els aprenentatges han estat personalitzats. A més, allò que en cert moment es va aprendre cal saber-ho recuperar per aplicar-ho quan es necessita. Així es diferencia l'avaluació de com s'aprèn de l'avaluació del que efectivament s'ha après, sigui aquest aprenentatge realitzar en grup o individualment.

Com es pot veure, l'avaluació és una tasca seriosa, tècnica, que demana de professionalitat per part dels docents. Això no es pot deixar exclusivament en mans dels alumnes, encara que ells hi participin i s'autoavaluïn. Perquè l'avaluació és part integrant de la planificació curricular del centre i de cada àmbit o matèria.

I què passa si s'acaba el curs i els alumnes no han assolit els aprenentatges proposats? Ho deixem per al proper puntsdevista.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)

.